

Azusa-kadun tapahtumien perintö

[Spara som PDF](#)

HUOM! Tässä tekstissä kirjoitan sellaista, joka saa jotkut kristityt kuohuksiin, sen tiedän aivan varmasti. Mutta tarkoitus ei ehdottomasti ole astua jonkun varpaille vain asian vuoksi, ei myöskään "heittää lasta pesuveden mukana" ja hyökätä tervettä evankelikaalista uskoa ja tervettä Raamattuun ankkuroitunutta karismaattisuutta vastaan. Tarkoitus sen sijaan on informoida asioista, joista voi muodostua ongelmia kristikunnassa tänä päivänä ja joista osa näistä ongelmista näyttää olevan peräisin. Mutta sen minä haluan herättää niin, että me kristittyinä voimme olla valveilla sen suhteen, mitä on tapahtunut, tapahtuu ja tulee tapahtumaan. Kristikunta seisoo suurten vaarojen edessä lopun aikana, ja siksi on tärkeää koetella ja uudelleen koetella kaikki se matkatavara, joka meillä on mukana vaelluksessamme. Ei ole erityisen paljon asioita, joiden paikka on "kapealla tiellä" eikä siellä ehdottomasti ole mitään tilaa harhaopeille. Joten minä pyydän sinua lukemaan ja tarkasti miettimään koko sisältöä kypsästä kristillisestä raamatullisesta näkökulmasta, vaikka tulisit kiihtyneeksi jo lukiessasi johdantoa.

Sisältö

1. [Johdanto](#)
  2. [Vähän tosiasioita ja näkökulmia](#)
  3. [Vaikutelmia kirjasta "They told me their stories"](#)
  4. [Vaikutelmia kirjasta "Kuinka helluntai tuli Los Angelesin päälle" kirjoittanut Frank Bartleman](#)
  5. [Vaikutelmia kirjasta "Helluntaiherätys osa 1 - sen synty ja ensimmäinen kehitysvaihe"](#)
  6. [Kokoavat ajatukset](#)
  7. [Lähdemateriaali](#)
-

1. Johdanto

Sinulle, joka et tunne tapahtumia Azusa-kadulla

Los Angelesissa vuosien 1906–1909 välillä, haluan johdannossani mainita, että nämä tapahtumat (tavallisesti kutsuttu "herätykseksi") nähdään usein helluntaiherätyksen juurina, mutta myös juurina monille meidän aikamme erilaisille karismaattisille liikkeille ja erilaisille parantamisjulistajille jne. Kuitenkin olen sitä mieltä, ettei voi asettaa ehdottomia yhtäläisyysmerkkejä sen, mitä Azusa-kadulla tapahtui, ja helluntailiikkeen välille.

Isoon osaan aikamme kristikuntaa on suoraan tai epäsuorasti vaikuttanut se, mikä alkoi juuri tapahtumilla Azusa-kadun hökkelissä. Karismaattisissa piireissä on tavallista, että viitataan Azusa-katuun, kun halutaan osoittaa siihen, missä karismaattisen liikkeen juuret ovat. Jopa paavit ovat viitanneet näihin tapahtumiin eri tavoin.

Eräs asia, joka tänä päivänä on levottomuutta herättävä ja hälyttävä, on se uudelleen orientoituminen, jonka johtajisto ja pastorit helluntailiikkeessä ovat tehneet, kun kyseessä on suhde Uskonliikkeeseen ja katoliseen kirkkoon. Siellä on meneillään ekumeniaa, joka on kaikkea muuta kuin toivottavaa. Voi hyvin miettiä sitä, onko helluntailiikkeen teologiassa jotain perintöä, joka tekee tällaiset ylilyönnit mahdollisiksi. Siksi on ehkä syytä ottaa selville vähän enemmän siitä, mitä tapahtui Azusa-kadulla 1900-luvun alussa, minkälaista hengellisyyttä esiintyi ja siellä viljeltiin, mitä julistettiin jne. Pitää miettiä sitä, minkälaista kypsää hedelmää me tänä päivänä näemme sellaisessa hengellisyydessä, jolla on juurensa tässä tapahtumassa. Mitä Azusa-kadun perintö sisältää ja mitä se oikeastaan merkitsee?

Tästä johtuen olen opiskellut joitain kirjoja, jotka käsittelevät Azusa-tapahtumia sekä helluntaiherätystä; olen myös tutkinut informaatiota eri nettisivuilla ja katsonut tunnetun videon (katso lopussa olevaa lähdeviitettä). Tässä tekstissä kokoan yhteen tosiasioita, jotka minun mielestäni ovat erityisen mielenkiintoisia, mutta myös levottomuutta herättäviä, sekä jaan omia mietiskelyjäni niistä asioista, joita olen lukenut, nähnyt ja kuullut. Olen myös tarkistuttanut tämän tekstin joillakin pastoreilla ja muilla ystävilläni.

Tämän julkaisemisen tarkoitus ei siis ole alentaa jotain, joka on ollut hyvää tässä loassa. Tarkoitus on herättää ajatuksia siitä, kuinka helposti voi tapahtua se, että viholliset kylvävät "myrkkyä" terveeseen peltoon, ja kuinka helposti lankeamme kaikenlaiseen kasvillisuuteen sellaisesta kylvöstä. Tämän tekstin ajatuksena on myös se, että vähän paremmin ymmärrämme eron terveen ja epäterveen karismaattisuuden välillä. Ja kuinka juuri epäterve karismaattisuus voi levitä ja sitten tulla kokonaan epäterveen ekumenian perustavaksi asiaksi. Minun toiveeni on myös, että henkilöt ja yhteisöt, joita epäterve karismaattisuus on värittänyt, tulevat sanoutumaan irti sellaisesta perinnöstä.

Edempänä tekstissä tuon esiin hiukan tosiasioita sekä tähän liittyviä näkökulmia. Sitten teen yhteenvedon joistain niistä kirjoista, joita olen lukenut. Lopuksi teen yhteen liittävän pohdinnan kokonaiskuvasta.

---

2. Joitakin tosiasioita ja näkökulmia

Charles Parham oli amerikkalainen pastori ja häntä on

kuvattu modernin helluntailiikkeen isäksi. Hänen isänsä oli **katolinen** ja äitinsä kveekari. Vuonna 1886 Parham koki pelastuksen eräässä herätyskokouksessa ja liittyi Metodistikirkkoon. Parham joutui usein riitoihin esimiestensä kanssa Metodistikirkossa siinä tahdissa, että hänen julistustaan yhä enemmän väritti Pyhitysliikkeen opit pyhityksestä, henkikasteesta ja jumalallisesta parantumisesta. Parham julisti myös sitä, että anglosaksinen kansa oli Jumalan valittu rotu.

Vuonna 1898 Parham muutti Topekaan Kansasiin, jossa Parham aloitti toimintansa nimellä *Apostolinen usko*. Paria vuotta myöhemmin hän aloitti raamattukoulun, jossa hän opetti, että kielilläpuhuminen oli pakollinen merkki

henkikasteesta. Erään hänen saarnansa aikana (uutena vuonna 1901) oppilas *Agnes Ozman* aloitti puhumaan kielillä niin, että sen sanottiin olevan kiinan kieltä samanaikaisesti, kun oltiin sitä mieltä, että eräänlainen aura ympäröi hänen päätään. Kolmen kokonaisen päivän aikana hän ei pystynyt puhumaan muuta kuin kiinaa, ja kun hän yritti kirjoittaa, kynästä tuli vain kiinalaisia merkkejä. Tämä tapahtuma johti siihen käsitykseen, ettei kukaan tarvitse erityisiä kielitaitoa kyetäkseen matkustamaan maailmassa ja tekemään lähetystyötä; Jumalan Henki antaisi kaiken julistuksen sopivalla kielellä näiden raamattukoululaisten suuhun. Parhamin opetuslapset tekivät siksi lähetysmatkoja pohjaten ne hengellisiin kokemuksiinsa, mutta he epäonnistuivat täydellisesti.

Kun tutkailemme sitä, että hengellinen ilmiö kohtasi Agnes Ozmania uudenvuodenpäivänä 1901 (usein pidetty henkikasteena), on mielenkiintoista tietää, että **paavi Leo XIII aikaisemmin samana päivänä pyysi "uutta helluntaita" tulemaan alas maan päälle ja 1900-luvulle**. Tämä kuvataan mm. kirjassa *As by a new pentecost*, kirjoittanut Patti Gallagher Mansfield. Tämä voi tuntua hiukan epämiellyttävältä ajatellen sitä rajoja ylittävää karismaattista ekumeniaa, jonka nyt meidän aikanamme näemme kypsänä hedelmänä mm. Azusa-kadun tapahtumista, ekumeniaa, joka etsiytyy juuri takaisin paavin helmaan! Oliko tämä juuri se, joka oli Azusa-herätyksen oikea tarkoitus? Kuka/mikä oli siinä tapauksessa tapahtuman takana? Nämä ovat kysymyksiä, joita jokaisen tosi kristityn pitäisi asettaa itselleen.

Vuonna 1907 Parham pidätettiin syytettynä sodomiasta (hänellä oli luultavasti ollut seksuaalista kanssakäymistä erään nuoremman miehen kanssa). Häntä ei koskaan tuomittu tuomioistuimessa, mutta hänen maineensa oli vahingoittunut ja hän sai lähteä oman liikkeensä *Apostolic Faith Movement (Apostolinen uskon liike)* johdosta.

(Katso *Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements* sekä Wikipedia https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Fox_Parham)

Parhamin katsotaan myös antaneen ääneen sanotun tukensa Ku Klux Klanille (hänestä tuli jäsen vuonna 1910 joidenkin kirjoittajien mukaan). Viimeiset vuotensa Parham omisti eskatologisille spekulaatioille. Hän kuoli vuonna 1929 55-vuotiaana. Tätä Charles Parhamia ovat Rick Joyner ja useat muut kutsuneet "todelliseksi hengelliseksi nykyisen helluntailiikkeen isäksi".

William Seymour

William Seymour oli afroamerikkalainen pastori, joka oli

keulahahmo Azusa-kadun tapahtumissa. Minun mielestäni siksi voi olla hyvä tuntee jotain hänen taustastaan; siellä on asioita, jotka voivat selittää hänen suuntautumistaan, mutta myös asioita, jotka herättävät mietittävää.

William Seymour kasvoi **katolisessa** perheessä. Joskus 1890-lopussa Seymour koki henkilökohtaisen kääntymyksen metodistikirkossa. Sitten hän tuli kontaktiin "Pyhitysliikkeen" kanssa ja koki nk. "pyhityskokemuksen" (englanniksi "Second Blessing"), jonka ymmärrettiin olevan kokemus pelastuskokemuksen jälkeen, mutta ennen henkikastetta (enemmän tietoa tästä edempänä tekstissä kohdassa "Second blessing/Toinen siunaus").

Vuonna 1904 William Seymour muutti Houstoniin Texasiin, jossa hän vuonna 1905 vieraili herätyskampanjassa, jota Charles Parham (katso yltä) piti. Kun Parham aloitti 10-viikkoisen raamattukurssin Houstonissa tammikuussa 1906, aloitti Seymour siellä. Kurssi käsitteli etupäässä henkikastetta sitä seuraavine kielillä puhumisineen henkikasteen pakollisena merkinä. Voi olla tarpeen noteerata se, että Azusa-herätys alkoi heti sen jälkeen, kun Seymour oli käynyt Parhamin raamattukoulua, ja on ilmeistä, että Seymour inspiroitui kovin oppimisestaan Parhamilta.

Vähän aikaa ennen kuin toiminta alkoi Azusa-kadun hökkelissä, Seymour osallistui kokouksiin, joita pidettiin eräässä kodissa North Bonnie Brae-kadulla Los Angelesin keskustassa. Paljon ihmisiä tuli näihin kokouksiin ja kodista tuli sen takia pian liian pieni. 12 huhtikuuta 1906 Seymour itse sai henkikasteen ja kielilläpuhumisen kokemuksen. 13 huhtikuuta kokoukset siirrettiin tyhjään huoneistoon Azusa-kadulla. Toimintaan sisältyi aloittaa Charles Parhamin liikkeessä nimeltään "*Apostolisen uskon liike*". Intensiivisin periodi jatkui kolme ja puoli vuotta, ja kokouksia pidettiin seitsemänä päivänä viikossa, useita kertoja päivässä. Tästä herätyksestä tuli myös lähtölaukaus sille, jota aloitettiin kutsumaan *helluntaiherätykseksi* ja *helluntailiikkeeksi*. Uusia seurakuntia syntyi kuitenkin hajaantumisen hedelmänä. Jo vuonna 1906 useat johtajat jättivät Azusa-kadun seurakunnan muodostaakseen omia seurakuntiaan.

Henkikasteesta kielillä puhumisineen pakollisena sitä seuraavana merkinä tuli kantava idea myös helluntaiherätyksessä. Juuri tämä idea oli liikkeen erityisleima, jonka 1900-luvulla tunnettu brittiläinen helluntaijulistaja Donald Gee vahvisti puheessaan, jonka hän piti Maailman helluntaikonferenssissa Tukholmassa 1955 (katso kirjoitelmaa *Världspingstkonferensen i Stockholm den 13-20 juni 1955*, sivu 67).

William Seymour jatkoi pastorina kuolemaansa asti. Hän kuoli sydänkohtaukseen 1922 52-vuotiaana.

Raiteelta suistumista Azusa-kadulla

Tapahtumat Azusa-kadulla vetivät uteliasta väkeä kaikkialta maailmasta. Sinne tuli etsijöitä ja vierailijoita. Jopa hypnotisoijia ja erilaisia spiritualisteja houkuteltiin sinne. Aikaa myöten kehitys suistui niin paljon raiteiltaan, että William Seymour kirjoitti Charles Parhamille ja pyysi häneltä neuvoa ja pyysi häntä tulemaan Los Angelesiin. Kun Parham saapui, kauhistui hän sitä, minkä näki. Hypnotisoijat ja spiritualistit näyttivät ottaneen paikan valtaansa. Tämä johti melko pian eripuraan Seymourin ja Parhamin välillä. Parham aloitti silloin oman seurakuntansa hiukan kauempana samalla kadulla ja houkutteli sinne osan Seymourin seurakunnan jäsenistä.

Monet eri todistukset puhuvat yksiselitteisesti siitä, että Azusa-herätyksessä sellaiset ilmaukset/ilmiöt olivat tavallisia, jotka ovat erilaisille tämän päivän epäterveille karismaattisille liikkeille tyypillisiä. Kaaduttiin, vapistiin, huudettiin kovalla äänellä jne. Videossa *Herätys Azusa-kadulla* (Väckelsen på Azusa street) kerrotaan nuoresta pojasta, joka koki Azusa-kadun kokouksissa väristyksiä selkärangassaan, kuinka karvat nousivat pystyyn käsivarsissa, kuinka "voiman" aallot huuhtoivat koko huoneiston läpi ja että kaikki vapisivat.

"Catch the fire"/ota osasi tulesta

Monet matkustivat Azusa-kadulle kaikkialta maailmasta saadakseen tulta ("catch the fire") – niin kuin sanonta kuului. Tämän koettiin olevan erityinen "voitelu", josta pystyi ottamaan osansa ja jonka sitten saattoi "ottaa mukaan kotiinsa" levitettäväksi omalla paikkakunnalla omassa maassa. Tapahtui myös niin, että "voitelu" Azusa-kadulta levisi kaikkialle maailmaan – myös Ruotsiin. Merkki tälle voitelulle oli silloin ennen kaikkea kielillä puhuminen. Kielillä puhuminen oli tärkein mielenkiinnon kohde, voidaan sanoa.

Nälkä saada "enemmän Jumalaa"

Kun lukee tapahtumista Azusa-kadulla, on silmiinpistävää, kuinka ihmiset, joilla oli nälkä kokea "enemmän Jumalaa" etsiytyivät tyydyttämään nälkänsä niissä hengellisissä kokemuksissa, jotka olivat tyypillisiä tapahtumille. Mutta silloin ajattelen Raamatun sanomaa siitä, että **Jumalan Sana** ravitsee meidät eivätkä hengelliset kokemukset. Jos tämä tärkeä osa ohitetaan terveessä kristillisessä uskossa, tulevat hengelliset kokemukset luultavasti johtamaan harhaan.

"Uudelleen asettaminen/Myöhempi sade"

Azusa-kadun tapahtumista kertovissa kirjoituksissa on tyypillistä, että sitä teologiaa, joka oli perustana kehitykselle, leimasi voimakkaasti *Restorationismi* (tarkoittaa suunnilleen "ennallistamisen oppia") ja *Myöhempi Sade* (oppi "lopunaikojen suuresta herätyksestä", "syysateesta"). Uskottiin, että Jeesuksen paluun ja Hänen ylöstempauksensa aika oli hyvin lähellä. Ja uskottiin, että seurakunta täytyy saattaa ennalleen alkuperäiseen voimaan ja kirkkauteen ennen kuin Jeesus voisi kohdata morsiamensa. Siksi oltiin sitä mieltä, että Azusa-kadun hengenvuodatus oli välttämätön "myöhempi sade/myöhäissade", siis se valtava hengenvuodatus, jonka oletettiin edeltävän Jeesuksen paluuta ja ylöstempausta. Tällaista oli tulkinta mm. profetioista Joelin kirjassa Vanhassa Testamentissa. Haluttiin nähdä Kuningaskunta perustettuna tässä ja nyt - ENNEN Kuninkaan/Jeesuksen paluuta! Tämä on suurin piirtein sama eskatologinen näky, joka kukoistaa Uskonliikkeessä, Profeettaliikkeessä, Toronto-hengellisyydessä sekä suuressa osassa muuta karismaattista kristikuntaa tänä päivänä. Olen aiemmin kirjoittanut siitä, että tämä näky myös käy yksiin sekä Uusi Aika-liikkeen, että katolisen kirkon kanssa. Katso mm. <https://bibelfokus.se/joel> sekä https://bibelfokus.se/ekumenik_med_newage (tekstit ruotsiksi).

"Toinen siunaus"

Ennen tapahtumia Azusa-kadulla USA:ssa oli liike, joka julisti nk. "Toista siunausta". Tämä "pyhityskokemus" tarkoitti, että pelastuksensa jälkeen uskova saattoi kokea nk. "pyhittämisen/engl. sanctification", pyhittämisen, joka tekisi uskovista "pyhimyksiä" ja sitä myöten kokonaan synnistä vapautettuja jo tällä puolen iankaikkisuutta. William Seymour oli sitä mieltä, että hänellä oli ollut sellainen kokemus ja hänellä siksi oli mukanaan julistus Toisesta siunauksesta Azusa-kadun herätyksessä. Tämän pyhityskokemuksen sanottiin olevan edellytys saada kokea "Kolmas siunaus", joka siis oli henkikaste.

Toinen siunaus on oppi siitä, että meistä voi tulla synnittömiä/vanhurskaita itsessämme tässä ja nyt, mikä ei pidä yhtä Raamatun opetuksen kanssa, joka sen

sijaan osoittaa sen, että meidät JULISTETAAN vanhurskaiksi tässä ja nyt. Jokainen rehellinen kristitty ymmärtää, että Raamatun opetus tästä on sekä enemmän todellisuuteen ankkuroitunut ja levollisempi kuin opetus toisesta siunauksesta. Toinen siunaus-oppi on jotain, mikä muistuttaa Uskonliikkeen julistusta siitä, että meistä tulee vanhurskaita, kun me uudestisyntymme. Pyhitys nähdään kertaluontoisena tapahtumana sen sijaan, että se olisi elämän pituinen vaellus kuten juutalaisten 40-vuotinen vaellus erämaassa.

Herätys Walesissa --> "kypsyttää" Intiassa --> täyttä

Los Angelesissa

Monet Los Angelesin kristityistä olivat ihastuneita ja

kiinnostuneita siitä herätystapahtumasta, joka oli puhjennut Walesissa vuosina 1904–1905 nuoren Evan Roberts-nimisen saarnaajan johdolla. Raportit siitä olivat tulleet kaupunkiin. Baptistipastori Joseph Smale vieraili Walesissa 1905 inspiroituaan tästä herätyksestä. Käyntinsä jälkeen hän alkoi saarnata Hengen manifestaatioista, mikä johti siihen, että kirkko, jossa hän työskenteli, jakautui kahteen ryhmään. Smale erosi pastorin tehtävästä ja aloitti sen sijaan "Uusi testamentti-seurakunnan", johon hän otti mukaansa ne, jotka tukivat uutta suuntausta. Tästä uudesta seurakunnasta tuli jotain, mikä edelsi Azusa-kadun tapahtumia.

Pastori Frank Bartleman oli yksi Azusa-kadun keulahahmoista. Hän mainitsee kirjassaan, *Kuinka Helluntaituli lankesi Los Angelesissa*, että Azusa-kadun herätys oli peräisin Walesin herätyksestä, mutta että se matkallaan Los Angelesiin oli kulkenut Intian kautta ja "kehittynyt siellä edelleen". Hän kuvailee kirjassaan, kuinka tämä herätys ilmeni nuorten tyttöjen joukossa *Ramabaisin missiossa* Intiassa. **Lue tämä tarkoin**, sillä siellä oli ilmiöitä, jotka ovat hyvin huomionarvoisia ja levottomuutta herättäviä!

Sitaatti:

"Nuorten tyttöjen joukossa Ramabaisin missiossa Jumalan Henki vaikutti aivan ihmeellisellä tavalla. Ensin he tulivat niin kauheaan syntiensä katumukseen, että he löivät itseään. Sen jälkeen, kun he olivat saaneet rauhan Jumalan kanssa, tuli ilosta niin ylivuotavaa, että he hyppivät ylös ja alas tuntikausia kerrallaan, tuntematta pienintäkään väsymystä, mieluummin näytti siltä, kuin he vahvistuivat siitä. He huusivat, sillä tuntui siltä, että he paloivat. Jotkut kaatuivat maahan, kun he näkivät suuren valon kulkevan heidän ohitse. Tämä tuli poltti pois ylpeyden, vihan, maailmanrakkauden, itsekkyyden ja epäpuhtauden. He eivät nukkuneet eivätkä syöneet ennen kuin pelastus ja voitto oli saavutettu. Sen jälkeen, kun he olivat täyttyneet Pyhällä Hengellä, oli ilo niin suurta, etteivät he kahden tai kolmen päivän aikana tunteneet mitään tarvetta saada ruokaa. Kaksikymmentä tyttöä tuli hurmioon yhdellä kertaa ja he makasivat tiedottomina sen suhteen, mitä tulee ajalliseen elämään, jotkut kolme tuntia ja toiset jopa kolme tai neljä vuorokautta. He lauloivat, kieriskelivät ympäriinsä, taputtivat käsiään tai istuivat aivan hiljaa. Palattuaan normaaliin tietoisuuteen, he kertoivat, että taivaassa he olivat nähneet suuren valkoisen valtaistuimen ja joukon valkoisiin, pitkähelmaisiin pukuihin pukeutuneina ja kirkkauden, joka heille oli melkein sietämätöntä. Koko laitos oli pian hengellisesti puhuen liekeissä. Koulu täytyi peruuttaa. He unohtivat kirjaimellisesti sekä syödä että nukkua. Kaikki päivät ja yöt vietettiin rukouksessa. Henki lankesi eräänä yönä erään tytön päälle, joka oli Henkeä etsinyt. Nähdessään tytön aivan tulen ympäröimänä, hänen kaverinsa kiirehti hakemaan sangollisen vettä ja heitti sen hänen päälleen. Ei mennyt tuntiakaan, kun melkein kaikki tytöt suuressa laitoksessa itkivät rukouksessa tunnustaen syntejään. Monet tytöistä olivat pukeutuneet ihanaan, yliluonnolliseen valonhohteeseen.

Spontaani laulunkirjoittamisen kyky oli luonteenomaista monille heistä, jotka olivat mukana Intian herätyksessä. Kara Kampissa näytettiin, pienempien tyttöjen joukolle, jotka olivat kokoontuneet rukoukseen, tauluja Jeesuksen elämästä; ne olivat tuotu yliluonnollisella tavalla eräälle seinälle. Hahmot olivat liikkuvia ja erivärisiä. Jokainen taulu kesti kahdesta kymmeneen minuuttiin. Taulu katosi niin hitaasti ja sitten tuli toinen. Tätä jatkui kokonaiset kaksitoista tuntia. Eivätkä ainoastaan lapset, vaan myös lähetyssaarnaajat, maassa syntyneet kristityt ja jotkut pakanat tulivat katsomaan tätä ihmeellistä ilmiötä. Tällä oli

mahtava vaikutus ja se vaikutti olennaiselta osaltaan siihen, että kivikovat sydämet murskaantuivat."

Sitaatti loppuu

Koettelemisen puuttuminen

Mikä on silmiinpistäväää kaikissa niissä teksteissä, joita olen ottanut tähän, on sen informaation puuttuminen, että harrastettiin **koettelemista**. Ei sanota sanaakaan siitä, että koeteltiin se, mikä oli Jumalasta ja mikä mahdollisesti ei sitä ollut. Tuohon aikaan oli valtavaa herätyksen, hengenvuodatuksen ja Jumalan vaikutuksen odotusta, ja oli toisin sanoen täysin avointa harhaopeille/harhahengille ottaa näyttämö hallintaansa. Luulen siksi, että on hyvin todennäköistä, että harhahenget tulivat jo varhain Azusa-tapahtumiin (ja ehkä suorastaan sitä oli jo alussa ja se kuljetti kaikkea eteenpäin), sillä näiden vaikutuksen näkee sekä opissa, ajatuskuluissa, manifestaatioissa ja siinä hajaannuksessa, joka itse asiassa aiheutettiin kristikunnassa. On melko ilmeistä, että samat harhahenget ovat sittemmin soluttautuneet kristikuntaan myöhemmin, minkä näemme esimerkiksi karismaattisessa liikkeessä, Torontossa, P...ndissa, Bethel Churchissa, jne.

Yksi esimerkki koettelemisen puutteesta oli se, mikä

tapahtui norjalaisen julistajan Thomas Ball Barratin "henkikasteessa" lokakuussa 1906 New Yorkissa. Hän todisti itse, että hän siinä tilanteessa huusi niin kovaa kielillä, että 10 000 ihmistä olisi voinut kuulla häntä. Hän oli myös sitä mieltä, että ne kielet, mitkä hän silloin sai, olivat julistusta 7-8 eri kielellä. Hän itse arvioi kielten olleen eri kieliä ja hän päätteli sen siitä, että siinä oli koko joukko erilaisia äännähdyksiä. Se, mikä tiedetään, oli, että läsnä oli vain 15 henkilöä eikä ollut ketään näistä 15:sta, jotka olisivat pystyneet tulkitsemaan 7-8 eri kieltä. Kielten selittämistä ei siis tapahtunut, ja kuinka silloin saatettiin sanoa, että se oli *julistusta* eri kielillä, sitä voi vain mietiskellä. Barratt kertoi myös, että hän kaatui lattialle ja makasi siellä ja sekä lauloi, puhui kielillä, että rukoili klo 4: ään asti

aamalla. Hän koki sen niin kuin rautakäsi olisi laitettu hänen suunsa päälle ja että tämä johti hänen puhettaan. Toisin sanoen kyse oli kontrolloimattomasta, pakotetusta käytöksestä, johon hän ei pystynyt vaikuttamaan omin voimin. Jollakin pakottavalla voimalla oli kontrolli häneen. Mitään koettelemista kokemuksista ei tehty. Kukaan ei kyseenalaistanut sitä, oliko tämä jotain Jumalalta vai oliko se hurmahenkisyyttä/ psykologisia ilmiöitä tai suorastaan harhahenkien työtä. He vain kritiikittöminä pitivät tätä Jumalalta tulleena. (Vapaasti siitä, mitä kerrotaan kirjassa *The early years of the tongues movement / Kielilläpuhumisen liikkeen varhaiset vuodet*, kirjoittanut G. H. Lang).

Jos vertaamme Barrattin kokemuksia siihen, mitä voimme löytää **Raamatusta**, niin nämä muistuttavat enemmän demonien työltä kuin Jumalan Hengeltä. Tämän voidaan käsittää olevan kova tuomio, mutta jos halutaan etsiä selitystä Raamatusta, niin se on kohtuullisin. Demonien vaikutus ihmisiin on pakottavaa ja kovat huudot ovat kuvaavia merkkejä. Jumalan Henki sitä vastoin, tulee rauhana ja eikä ole pakottavaa. Se, joka saa lahjan puhua kielillä tai profetoida jne. on itse tämän herra ja voi kontrolloidulla tavalla lopettaa kielilläpuhumisen ja profetian, jos niin halutaan. Jumala on rauhan ja järjestyksen Jumala! Siitä mitä se sitten oli, mitä Barratt koki, en voi varmuudella sanoa mitään.

---

3. Vaikutelmia kirjasta "They told me their stories" (He kertoivat tarinansa)

Tämä kirja on yhteenveto todistuksista, joita ovat antaneet henkilöt, joiden on sanottu olleen Azusa-kadun tapahtumissa. Se ilmestyi ensi kertaa kaksi vuotta ennen Lakelandin vuoden 2008 tapahtumia, kun odotukset "kolmannesta helluntaista" olivat erittäin suuria. Tämä mm. riippuen siitä, että William Seymour joskus vuonna 1909 tai 1910 profetoi, että tulisi uusi helluntaiherätys 100 vuoden päästä. Charles Parhamin sanotaan profetoineen samasta asiasta, mahdollisesti Seymourin (kirjan sivulla 58) jälkeen. Ehkä kirjan tarkoitus on ollut inhimillinen yritys puhaltaa elämää sellaiseen uuteen "helluntaiherätykseen"? Lukiessani läpi kirjaa, minua monta kertaa vaivasi ajatus siitä, että monet kertomuksista enemmän tai vähemmän ehkä ovat keksittyjä.

Uskomattomia parantumisia

Kirja on täynnä kertomuksia ihmeellisistä parantumisista, paljon merkillisemmistä parantumisista kuin mitä me voimme lukea Raamatusta ja mistä milloinkaan olen lukenut/kuullut. Amputoitu jalka kasvaa tilalle, katkaistut sormet kasvavat

uudelleen, mädäntynyt ien tulee terveeksi sekä uusia hampaita kasvaa suoraan tilalle. Tämä saa minut uskomaan, että nämä kertomukset eivät ole tosia. En missään muissa teksteissä Azusa-kadun tapahtumista ole lukenut sellaisista ihmeistä. Sitä paitsi parantumisesta ei kirjoiteta melkein mitään ollenkaan muissa lähteissä, joita olen lukenut. Azusa-kadulla olivat henkikaste ja kielilläpuhuminen keskiössä, mitä voin nähdä muista teksteistä.

Itsensä suosittelua

Epämiellyttävä asia kirjassa *They told me their stories* on, että se suosittelee itseään ja että se korotetaan samalle tasolle Jumalan Sanan kanssa, koska siinä ilmaistaan, että Jumala on ollut mukana yhtenä kirjoittajista. Sellaisilla lausunnoilla halutaan siirtää syrjään kaikki mahdollisuudet kriittiseen tarkasteluun. On myös epämiellyttävää, että kaikkia todistajia Azusa-kadulta, joista kirja kertoo, kutsutaan "pyhimyksiksi".

"Shekina kirkkaus"

Se, mikä on keskeisintä koko kirjassa, ei ole Jeesus vaan nk. "Shekina kirkkaus" (englanniksi "Shekina glory"), jotain, minkä sanottiin olevan Jumalan läsnäoloa sumupilvessä (ja joskus tulenliekeissä), ja jota saattoi sekä ottaa päällensä, että hengittää sisään. Tästä *Shekina glory (kirkkaudesta)* puhutaan koko ajan kirjassa, ja se on tärkein syy siihen, että saattoi tapahtua kaikkia parantumisia ja ihmeitä. Ilman Shekina-kirkkautta ei tapahtunut mitään suurempia ihmeitä. Kirjassa kerrotaan myös siitä, että osa "leikki" tämän sumupilven kanssa, joskus sellaisia leikkejä kuten esim. kuurupiiloa. Kun Shekina-kirkkaus lähti Azusa-kadulta, niin myös herätys lakkasi, kirjoittajat kertovat. On merkillistä, että tätä sumupilveä ei mainita ainoatakaan kertaa muissa teksteissä, joita olen lukenut Azusasta.

"Shekina kirkkauden" sanotaan kirjassa olleen ainutlaatuista Azusa-kadun herätyksessä, ja sanotaan myös, että se tulee takaisin siihen herätykseen, jonka William Seymour profetoi tulevan 100 vuoden sisään, ts. vuonna 2009 tai 2010 (sivulla 58). Minun ajatukseni menee tapahtumaan Lakelandissa 2008, joka siis erittäin lyhyen ajan (noin 3 kuukauden) kuluessa löi voimakkaasti läpi koko maailmassa, vaikkakin epämiellyttävänä sellaisena. Mutta minä saan myös Lakeland-tunteen Azusa-kadun tapahtumasta, kun luen tätä kirjaa.

Viime aikoina olen nähnyt ilmenevän jotain samanlaista Bethel Churchissä USA:ssa, jossa Bill Johnson on pastorina seurakunnassa, joka kuuluu Toronto-hengellisyyteen. Siellä sitä kutsutaan nimellä "Glory cloud" (kirkkauden pilvi). Kun etsii Googlestä sanoilla "Shekina glory" tai "Glory cloud", niin saa esiin joukon

osumia, jotka näyttävät tämän olevan jotain sellaista, jota esiintyy melkein siellä sun täällä karismaattisessa kristikunnassa.

Piti laatikkoa päänsä päällä

Monta kertaa kirjassa puhutaan eräästä **laatikosta**, jota William Seymour piti päänsä päällä ja se oli se paikka, mistä hän haki voimaa. Hän saattoi joskus istua liikkumattomana laatikko päänsä päällä noin tunnin ladatakseen hengellistä voimaa tähän laatikkoon, muutamien kirjan kertomusten mukaan. Kun hän sitten tuli ulos laatikosta, hän pystyi tekemään mitä sensaatiomaisempia ihmeitä. Sama laatikko mainitaan Frank Bartlemanin kirjassa, joten tämä laatikkoasia on kai siten vahvistettu jonakin sellaisena asiana, joka todella tapahtui – mutta joka oli valtavan erikoista. Videossa *Väckelsen på Azusa-street* (Azusa-kadun herätys/ ei suomennosta) mainitaan myös tämä laatikko, ja siinä tulee esiin myös se, että saarnatuoli oli rakennettu kahdesta päällekkäisestä laatikosta ja siihen ylempään Seymour pisti päänsä joinakin hetkinä kokouksen aikana. Tämä on mahdollisesti uskottavin selitys. Kirjassa *They told me their stories*sa kuitenkin sen vaikutelman, että Seymour käytti erillistä (irralista) laatikkoa, aivan kuin hattuna.

Parantuminen ja kokemukset keskeisiä

Parantumiset ovat aivan keskeisiä koko kirjassa *They told me their stories*. Ehkä se on tietoista mukauttamista puhuttelevaan tämän päivän kristikuntaa, joka on uskomattoman keskittynyt parantumisihmeisiin. Raamatun evankeliumi ei nouse esiin yhtään ainoaa kertaa kirjassa. Myös muista manifestaatioista Azusa-kadulla puhutaan tuon tuostakin. Oli esim. hyvin tavallista, että esiintyi spontaania tanssia, erityisesti vastauksena parantumisihmeeseen. Sekä esirukoilija että "potilas" saattoivat pyörähdellä yhdessä tanssien. Ei koskaan tule esiin se, että parantuneet ihmiset polvistuisivat maahan kunnioituksessa ja nöyryydessä Jumalan edessä. Kirjoittajien mukaan reaktio oli lähes aina huuto, kiljuminen, tanssi ja hyppiminen jne. Monet kaatuivat lattialle ja vapisivat "Jumalan voimasta". Nämä manifestaatiot ja ihmeet olivat suuressa määrin perusta kaikkeen julistukseen Azusa-kadulla. Tavallinen saarna Jumalan Sanasta näyttää olleen epätavallista, mitä myös muut tekstit tukevat.

Muita "hengellisiä" kokemuksia, joita kirja kuvaa, ovat lämmön ja sähkön tunteet, nauru ja vapinat. Tämä mainitaan myös Frank Bartlemanin kirjassa.

"Työpaja"

Kirja kutsuu Azusa-kadun herätystä englanniksi nimellä "hands-on workshop", jossa sai mahdollisuuden "opetella kuinka" ihmisiä parannetaan jne. Siis *metodisuuntautunutta* kristinuskoa. Tämän vahvistaa epäsuorasti se, että monet matkustivat maan kaikista ääristä ottaakseen osaa siihen, mitä Azusa-kadulla tarjoihtiin. Tämä on tarkalleen sitä, mitä on myös tapahtunut nk. "herätyksissä" esim. Torontossa, Pensacolassa ja Lakelandissa. Ihmiset matkustivat sinne "oppiakseen" ja "noutaakseen kotiin". Samasta syystä monet tänäänkin matkustavat Bill Johnsonin Bethel Churchiin Reddingissä Kaliforniassa. En voi nähdä tätä raamatullisena suhtautumistapana todelliseen herätykseen ja Jumalan Henkeen. Kaikki metodisuuntautunut kristinusko on väärää kristinuskoa; se sisältää uskon, joka hakee voimansa Tiedon puusta!

Kirja antaa voimakkaan tunteen siitä, että **kaikki** paranivat ja siitä, että herätyksessä työskennelleitten mielestä oli "hauskaa" parantaa. Heittäytyttiin jokaisen henkilön luo, joka tuli huoneistoon, **ei** kysyen sitä, halusivatko he pelastua vaan kysyttiin: "haluatko parantua?" Tämä muistuttaa mm. sitä "street healing" -ilmiötä (katuparantaminen), josta on tullut yhä tavallisempaa Ruotsissa.

Kirja *They told me their stories* sanoo, että Jumala "asettui asumaan" Azusa-kadun huoneistoon. Mutta muista, että me kristityt olemme Jumalan temppeli tänään, ainakin mitä apostoli Paavali kirjoitti. Jumala ei enää tee asumusta rakennuksiin.

Kirjasta luemme sen, että Azusa-kadun tapahtumat muuttivat koko kristikunnan suunnan, ja siitä voin olla samaa mieltä. Tässä tapahtumassa kristikunta alkoi yhä enemmän uskoa, että Jumala erityisellä tavalla voi vallata eri paikkoja ja voimakkaita persoonia ja että tämä "voitelu" voidaan siirtää ja hakea ja ottaa mukaan kotiin. Mutta Raamatusta en näe mitään muuta voitelua meille kristityille kuin raamatullisen henkikasteen. Tätä ei tarvitse mennä hakemaan Atlantin yli kotiin. Riittää rukoilla Jumalalta Pyhää Henkeä, niin me saamme osamme Hänestä (Luuk 11:13). Pietari sanoi myös ensimmäisenä helluntaipäivänä, että ehto "Pyhän Hengen saamiseen lahjana" oli kääntymys ja kaste (Apt. 2:38). Joten oletettavasti ei tarvitse matkustaa USA:han hakemaan Henkeä kotiin tai että täytyy "taistella itsensä läpi" saadakseen henkikasteen.

Kun lyhyesti kokoan yhteen vaikutelmani kirjasta *They told me their stories*, niin minun on vaikea uskoa, että kaikki kirjassa on totta ja siitä siinä tapauksessa Azusan puolestapuhujat tulevat iloitsemaan paljon, luulen niin. Mutta kirja ottaa myös esiin muita epämiellyttäviä asioita, jotka vahvistetaan muissa teksteissä ja se huolestuttaa minua paljon.

Sitten kannattanee mainita, että kirjan eri kirjoittajien välille syntyi konflikti kirjan ilmestyessä. Tämä hedelmä kannattaa ottaa huomioon.

Nämä olivat minun vaikutelmiani kirjasta *They told me their stories (He kertoivat tarinansa)*.

---

4. Vaikutelmia kirjasta "Kuinka helluntaituli lankei Los Angelesin päälle" kirjoittajana Frank

Tämä on erityisen mielenkiintoinen kirja, koska Frank

Bartlemania pidetään erittäin uskottavana todistajana Azusa-kadun tapahtumille Los Angelesissa. Hän oli nimittäin yksi päähenkilöistä tapahtumissa. Luulen, että kirja on kirjoitettu joskus 30-luvulla, mutta se lähtee liikkeelle hänen omista päiväkirjamerkinnöistään ajankohdasta Azusa-herätyksen aikana. Melko isolle määrälle siihen, mitä hän kirjoittaa, voin sanoa aameneni, koska siitä henkii aito herätyskristillisuus. Mutta heti, kun hän alkaa kirjoittaa hengellisistä manifestaatioista ja kuinka niitä kutsutaan esiin, silloin minä huolestun kovasti. Sama koskee Bartlemanin eskatologista teologiaa (oppia lopun ajan tapahtumista). Otan tähän joitakin asioita, joista Bartleman kirjoittaa, ja joita pidän erityistä huomiota vaativina.

Järjen hylkääminen

Bartlemanin opetuksessa on tunnusomaista se, että hän hylkää järjen merkityksen kristityllä. Hänen mielestään järki täytyy raivata kokonaan pois tieltä, että voidaan olla avoimia Jumalan Hengelle ja palvella Jumalaa. Näin ajattelevat kaikki lahkot ja sen tarkoitus on raivata pois tieltä mahdollisuus kriittiseen tarkasteluun. Samalla tavalla ajatellaan Uskonliikkeessä, ja niin on tehty siksi,

että jäsenet eivät kyseenalaista harhautunutta opetusta ja omalaatuisia hengellisiä manifestaatioita. Minun mielestäni Raamattu ei osoita järjen olevan jotain, joka on Jumalaa vastaan, kysymys on vain, millä tavalla me sitä käytämme. Ihmisen järjenkäytön hylkääminen kokonaan tarkoittaa gnostilaista näkemystä.

No, Bartleman ei ollut yksin tällaisen näkynsä kanssa järjen käytöstä. Eturivin brittiläinen helluntaijulistaja Donald Gee sanoi Maailmanhelluntaikonferenssissa Tukholmassa 1955, että kaksi ainoa oikeaa sisäistä tapaa olla yhteydessä Jumalaan on totaalinen hiljaisuus (mystiikka?) tai toisaalta kielillä puhuminen, minkä Donald Gee sanoi olevan "kiehumispiste" kristillisessä uskossa (katso kirjoitusta *Världspingstkonferensen i Stockholm den 13-20 juni 1955*, sivut 68 ja 70/ ei suomennettu). Sellaisen näkökulman järjen käyttöön katson olevan erittäin vaarallisen kristitylle. Sitäpaitsi Jumalan elävästä Sanasta ja tavallisesta yksinkertaisesta rukouksesta (keskustelusta Jumalan kanssa) tulee arvossa alennettuja sellaisissa ajatusyhteyksissä.

"Jumalan Henki" esti saarnan

Kerta toisensa jälkeen Frank Bartleman kirjoittaa, että heitä Jumalan Henki tai Jumalan voima esti saarnaamasta/julistamasta. Hän tarkoittaa, että he olivat niin "Jumalan voiman alla", että he aivan yksinkertaisesti eivät kyenneet saarnaamaan, sen sijaan he makasivat lattialla ja "ottivat sisäänsä/vastaan" Jumalaa (aivan kuin "likoaminen", enemmän tästä myöhempanä). Tämä on vastaan sitä, mitä Raamattu sanoo julistamisen merkityksestä. **Meidäthän on KUTSUTTU saarnaamaan!** Sillä usko tulee julistamisesta eikä siitä, että nähdään tai koetaan ihmeitä! Sitä paitsi JUMALAN SANA on keskeisintä todellisessa kristillisessä uskossa, eivätkä hengelliset kokemukset (Room 10:17).

Bartleman kirjoittaa myös, että kun hän, Azusa-kadun tapahtumien jälkeen, alkoi matkustella ympäriinsä ja saarnata, silloin hän saarnasi "helluntain evankeliumia". En minä usko, että Jeesus on kutsunut meitä tekemään niin. Ei ole olemassa mitään muuta evankeliumia kuin Raamatun "tavallinen" evankeliumi, ja juuri tämä synnyttää terveen uskon kääntymykseen ja pelastukseen. Juuri tämän Raamatun evankeliumin JUMALA vahvistaa ihmeinä ja merkein, jotka Jumala on pannut alkuun (Mark 16:20). Sitä, mikä ilmestyy muiden evankeliumien julistuksessa, voidaan hyvin mietiskellä.

Kielilläpuhumista ilman selitystä

Bartlemanin kirjassa tulee selvästi esille se, että Azusa-herätyksessä esiintyi erittäin julkista kielilläpuhumista, jota ei selitetty. Tämä on vastoin sitä, mitä Paavali kirjoitti siitä, miten kielilläpuhumista tulee käyttää. Jos puhutaan julkisesti, pitää yhden kerrallaan puhua ja kielilläpuhumisen tulee sitten selittää sen kautta, jolla on lahja tehdä niin (1 Kor. 14:27).

Outoja manifestaatioita ja ilmiöitä

Azusa-kadun kokousten aikana esiintyi usein sitä, että ihmiset kaatuivat maahan "Jumalan voimasta". Bartleman itse kaatui pianon päälle eräässä tilaisuudessa. Esiintyi vapinaa, sähkön tuntemuksia, ihmiset makasivat pyörtyneinä lattialla ym. Erään tytön sanottiin tulleen temmatuksi Jumalan valtaistuimen luo. Tämänkin näen ilmiönä ilman ankkuroimista Raamattuun ja aitoon evankelikaaliseen kristinuskoon, mutta se on ilmiö, jonka tunnemme epäterveistä tapahtumista kuten Lakelandista 2008, jossa Todd Bentley oli keskushenkilönä.

Ihmisiä temmattiin toisista seurakunnista

Kysymys kuuluu, kuinka monta ei-uskovaa tuli todelliseen ja terveeseen kristilliseen uskoon Azusa-kadulla. Tulee aivan selvästi ilmi, että monet siellä läsnäolleet olivat tulleet muista seurakunnista. Näin asia on jokaisessa uudessa "karismaattisessa" tapahtumassa. Esim. Livets Ord (Elämän Sana) Upsalassa otti pääasiassa ihmisiä muista seurakunnista, kun he aloittivat toimintansa.

Myöhempi sade/Myöhäissade-teologia

Kyseessä on nyt sama asia, josta kirjoitin edellä kohdassa *Restorationismi/Myöhempi sade (Myöhäissade)*. Bartleman kirjoittaa paljon siitä, että seurakunta pitää "asettaa ennalleen" ennen kuin Jeesus voi tulla takaisin. Mutta Raamattu puhuu suuresta luopumuksesta ennen Jeesuksen paluuta. Ja kun Jeesus tuli ensimmäisen kerran, niin ei juutalaisuus varmasti ollut parhaassa hengellisessä kunnossaan, jos nyt voi tehdä sen vertauksen. Oli miten vain, Jeesuksen esiin tuleminen ja paluu eivät riipu siitä, missä kunnossa Hänen kansansa on tai kuinka paljon heitä on. Sitä vastoin näyttää Antikristuksen esiin tuleminen riippuvan kristikunnan luopumuksesta ja siitä, että uskovat kiinnittävät enemmän huomiota merkkeihin ja ihmeisiin kuin mihinkään muuhun (2 Tess 2:1-12).

"Likoaminen"

Kristikunnassa tänä päivänä on jotain, jota kutsutaan "likoamiseksi" ja jonka "Toronto-herätyksen" johtaja John Arnott on lanseerannut. Kyseessä on lattialla makaaminen ja vain "Jumalan vastaanottaminen" eräänlaisessa meditatiivisessa mielentilassa. Tästä voi tulla sisäänajoportti mystiikkaan. Bartleman kuvaa jotain vastaavaa likoamista kirjassaan. Ihmiset makasivat yöt läpi kirkon lattialla ja olivat aivan kuin "kadonneita Jumalaan". Myös tämä on jotain, jota en tunnista Raamatusta.

"Päästä läpi" henkikasteeseen

Se henkikaste, jonka edustaja Bartleman on, on selvästi jotain muuta kuin se, mistä Raamattu todistaa. Sillä Bartlemanin mukaan henkikasteella on korkea hinta ja täytyy taistella paljon omassa voimassa "päästäkseen läpi" henkikasteeseen. Tätä en ollenkaan näe Raamatusta. Siellä näemme sen sijaan, että kääntymys on ehto (Apt. 2:38), ja että me saamme pyytää Pyhää Henkeä (Luuk 11:13). Enempää ei tarvita. Meidän ei tarvitse myöskään olla kokonaan synnittämiä saadaksemme osamme Jumalan Hengestä, sillä asiahan on niin, että **emme** ole vanhurskaita itsessämme, jotka tarvitsemme Auttajaa!

Katolista kirkkoa korotetaan

Bartleman kirjoittaa, että katolisilla on enemmän kunnioitusta rukouksessaan kuin mitä meillä on. Kunnioitusta mitä kohtaan? Reliikkejä, pyhimyksiä, Mariaa, pappeja, sakramentteja, rituaalejako kohtaan...???

Kun nyt teen yhteenvedon vaikutelmistani Frank Bartlemanin kirjasta *Huru Pingstelden föll i Los Angeles*, niin en näe hänen kuvauksessaan Azusa-herätyksestä paljoakaan Uuden Testamentin kristinuskosta. Voimme sitten lukea Bartlemanin yhdeksi luotettavimmista todistajista. Tämä on erittäin huolestuttavaa!

---

5. Vaikutelmia kirjasta "Helluntaiherätys osa 1 - sen synty ja ensimmäinen kehitysvaihe"

Tämän kirjasarjan (koostuu 5 kirjasta) kirjoitti Arthur Sundstedt 60-luvun lopussa Ruotsin helluntaiherätyksen tehtävänannosta. Sisältö on ehkä siten kallellaan helluntaiherätyksen eduksi, mutta silloinhan faktoista tulee tavallaan mielenkiintoisempia, koska silloin ei ole oltu heittämässä lokaa millään tavalla. Mutta tästä huolimatta tulee esiin koko joukko hankalia tosiasioita.

Alta löydät joitain merkintöjä siitä, mitä tein sitä lukiessani ja kyseessä on helluntaiherätys Pohjolassa/Ruotsissa:

- Mitään pitempiä saarnoja ei pidetty tässä herätyksessä. Esillä oli eniten todistuksia henkikasteesta ja siihen liittyvistä kokemuksista.
- Tavallinen saarnaaminen sai usein siirtyä.
- T.B. Barratin sanotaan "kuljettaneen" helluntaiherätyksen Pohjolaan.
- "Tuli kannettiin" mukana toisille paikkakunnille.
- Arvattiin tavallisesti, että kielilläpuhuminen tarkoitti eri olemassa olevia kieliä, mutta se varmennettiin erittäin harvoin. Tuona aikana oltiin sitä mieltä, että tavallisesti kielilläpuhumisessa kyse oli olemassa olevien kielten puhumisesta, ei "enkeliä kielestä".
- Kriittisiä ihmisiä peloteltiin, etteivät olisi "olla Jumalan työtä vastaan".
- Esiintyi sitä, että "**kirjoitettiin** kielillä", mikä muistuttaa sitä, mitä okkultistisessa hengellisyydessä kutsutaan "kanavoimiseksi" tai "automaattikirjoitukseksi". Raamatun maailmassa sitä ei esiintynyt.
- Azusa-kadun tapahtumien maine sai ihmiset uteliaiksi.

---

6. Kokoavia ajatuksia

Nyt ehkä joku ajattelee näin: kuka tämä henkilö on tuomitsemaan kaiken sen, mitä tapahtui Azusa-kadulla ja kaikkien niiden liikkeiden sisällä, joihin nämä tapahtumat ovat vaikuttaneet? Enhän minä sitä pysty täysin tekemään. Mutta minun täytyy saada reflektoida tätä ja jakaa muillekin sitä, mitä olen lukenut ja mihin olen päätenyt, olisihan se kunnianloukkaus olla tekemättä niin.

Kaiken sen jälkeen, mitä nyt olen lukenut, kuullut ja nähnyt herätyksestä Azusa-kadulla, niin en voi sanoa muuta kuin, että tunnen itseni valtavan huolestuneeksi siitä, mitä siellä oikeastaan tapahtui ja mitä levitettiin eteenpäin kaikkialle maailmaan. Tulee voimallisen selvästi esiin se, että siellä tapahtui joukko asioita,

jotka olivat sekä ihmeellisiä, epämiellyttäviä, epäterveitä ja aivan epäraamatullisia. Uskallan jopa asettaa itselleni kysymyksen, mitä se oli, joka siellä oli niin uskomattoman hyvää, kuten monet korostavat? Minulla ei ole siihen kysymykseen vastausta, vain suuri kysymysmerkki.

Sitten on aivan selvää, että maailmassa on sekä ollut että on nyt monia hienoja ja todella hurskaita helluntaistystäviä, jotka ovat saaneet kokea aidon henkikasteen ja ovat sitten toimineet itsensäuhraavassa palveluksessa Jumalalle ja lähimmäisten hyvinvoinnin ja pelastuksen vuoksi. Mutta ehkä voisi sanoa, että tämän he ovat tehneet aivan riippumatta "herätyksestä" Azusa-kadulla. He ehkä olivat olleet samassa palveluksessa kuitenkin? **Henkikastehan ei ehdottomasti ollut mikään uutuuksu juuri Azusa-herätyksessä!** Ei myöskään kielilläpuhuminen. Emme voi todellisina kristittyinä vierastaa sitä erityistä Jumalan siunausta, joka vuodatettiin juuri ensimmäisenä helluntaipäivänä Jerusalemissa, sitä meidän täytyy pyytää ja ottaa halukkaasti vastaan, sillä me kristityt olemme kaikki riippuvaisia Jumalan Hengen täyteydestä meissä. Mutta henkilökohtaisesti tunnen itseni aivan vieraaksi Azusa-kadun perinnön edessä.

Voisin tulkita kaiken tämän ajatuksellisesti näin, että Azusa-kadun tapahtumat herättivät monet kristityt maailmassa miettimään sitä tosiasiaa, että henkikaste oli ja on realiteetti. Tämä ehkä sai silloin monet rukoilemaan ja etsimään (uudistettua?) Pyhän Hengen täyteyttä. Jos se silloin tapahtui, niin se **ei** johtunut Azusa-kadun tapahtumista vaan vain epäsuorasti sen seurauksena, että henkikasteesta oli tullut kuuma puheenaihe kristikunnassa Azusasta kuuluneiden huhujen jälkeen. Tästä ei sitten kannata ylistää Azusaa, vaan kiittää Jumalaa siitä, että Hän voi kääntää asiat joksikin hyväksi. Nämä ovat minun mietiskelyjäni ja spekulatioitani, mutta eivät ihan kohtuuttomia.

Meidän pitää valvoa sitä, että ei pidä mennä "matkustamaan ja hakemaan kotiin" jonkinlaista voittoa, joka sitten voidaan tartuttaa eteenpäin kotipaikkakunnalla. Jumalan Henki ei ole mikään persoonaton voima, jonka voi saada mukaansa paketoituna eri annoksiin. Jumalan Henki on persoonallinen ja osa kolmiyhteistä Jumalaa, ja Hän voi ottaa asumuksensa meissä. Tämän Hän tekee vastauksena rukoukseen, ei siksi, että joku on käynyt esim. USA:ssa ja saanut tartunnan nk. siirtämisestä (engl. impartation).

Erilaisuus Ruotsissa

Sitten uskon, että on viisasta tehdä eroa USA:n ja Ruotsin helluntailiikkeiden välillä. Minä uskon, että me Ruotsissa saimme helluntaierätyksen, joka oli sekä hiukan pehmeämpi ja evankelisempi kuin vastaava USA:ssa – tämä ei tarkoita

sanoa, että ruotsalainen osuus oli vapaa ongelmista. USA: ssahan kasvoi nopeasti joukko parantajaevankelistoja ja julkisjulistajia, joilla oli juurensa Azusa-mullassa. Nämä perustivat melko pian sen "estradi kristinuskon", joka nyt on melkein standardi koko kristikunnassa. Tänne Ruotsiin helluntaiherätys istutettiin sen sijaan suhteellisen evankelikaalisessa hurskaudessa, jossa se ei SILLOIN toiminut amerikkalaiseen tyyliin. Vasta myöhemmin aikoina, kun ruotsalainen kristikunta pian on kokonaan kadottanut terveen evankelikaalisen perintönsä, helluntaiherätys ym. tekevät yhteistyötä menestysteologian, toronto-hengellisyyden ja metodikristillisyyden kanssa, jotka myös ovat peräisin USA:sta ja jotka ovat olleet siellä kauan.

Manifestaatiot olivat samoja kuin tänä päivänä

Kun luen kertomuksia Azusa-kadusta, niin tunnistan koko joukon käyttäytymisiä tämän päivän suurilta julkisjulistajilta kuten esim. Benny Hinniltä. Nämä hahmot ovat myös lukeneet tämän historian "oppiakseen, kuinka asiat tehdään". Saan myös eräänlaisen "Toronto/Lakeland-tunteen", kun luen näitä Azusa-tekstejä. Moni asia on samanlainen, ja moni asia ei saa tukea Raamatusta. Se, että manifestaatiot, joilla on yhteys Azusa-kadulle, todellisuudessa olivat "torontoluonteisia". vahvistetaan yhdessä luvussa kirjassa, jonka kirjoitti Nils Hylander vuonna 1920 (Hylander oli lähetyspastori EFS:ssä). Siinä hän kertoo 600 hengellisestä johtajasta Saksassa, jotka olivat kokoontuneina vuonna 1909 ja siellä ilmaisivat kauhunsa epäraamatullisista manifestaatioista, joita he olivat nähneet Azusa-kadun herätyksen hedelmänä. Heidän havaintonsa ovat erityisen mielenkiintoisia, koska he antoivat lausuntonsa Azusa-herätyksen aikalaisina ja siksi, että se, mitä he tarkkailivat, on niin identtistä modernina aikana näkemiemme mm. Uskonliikkeen, Toronton ja Lakelandin herätysten kanssa. Nämä 600 hengellistä johtajaa asettuivat kirjoituksen taakse, jossa kohta kolme vahvistaa sen, mihin tässä haluan osoittaa valoa. He kirjoittivat seuraavaa Azusa-herätyksestä:

"3. Henki tässä liikkeessä saa aikaan hengellisiä ja ruumiillisia voimavaikutuksia, mutta se on kuitenkin väärä henki. Se on käynyt sellaisenaan ilmi. Inhottavat ilmiöt kuten maahan kaatuminen, kasvojen nykiminen, vapina, huuto, vastenmielinen korkea nauru jne. esiintyvät myös tällä kertaa seurakunnissa. Jätämme asian sikseen, kuinka paljon on demonista, kuinka paljon on hysteeristä tai psykologista laatua -

Jumalan vaikuttamia sellaiset ilmiöt eivät ole"

Nils Hylander - Johanneksen Ilmestys. Lyhyitä katsauksia Raamatun

Keskittyminen tunnepitoisuuteen

Voidaan myös kyllä sanoa, että Azusa-herätys vahvasti harhautunutta käsitystä siitä, että kristillinen usko etupäässä käsittää tunnemyllerryksiä sisältäviä hengellisiä kokemuksia. Mutta terve kristillinen usko käsittää erotukseksi kokemuksista, etupäässä yksinkertaista luottamusta Jumalan lupaukseen Jeesuksessa Kristuksessa ja silloin etenkin sitä, että Hänen ristin lunastustyönsä takia me olemme vanhurskaiksi **julistettuja**, että saamme olla Jumalan lapsia ja että Jumala itse huolehtii sekä meidän pyhityksestämme ja meidän viemisestämme ikuiseen elämään taivaan ikuisuudessa. Jos jotain on ollut väärää siinä helluntaiherätyksessä, joka on levittäytynyt ympäri maailmaa Azusa-kadun tapahtumien jälkeen, niin se kai on ollut juuri tämä ihastuminen hengellisiin kokemuksiin. Ei enää tyydytä Jumalan päivittäiseen mannaan vaan huudetaan enemmän "lihan" perään. Jos antaa vietellä itsensä sellaisella, on hyvin helppoa mennä harhaan ja iloisesti ottaa vastaan väärää hengellisyyttä, ja tämä on aivan selvästi yksi Azusan vaarallisimmista hedelmistä.

Ei tapahtunut niin kuin profetoitiin

Sitten täytyy tutkia sitä tosiasiaa, että kristikunta ei koskaan saavuttanut sitä "ennalleen asettamista" (englanniksi "restoration"), josta saarnattiin ja profetoitiin Azusa-kadulla. Se oli siis väärää, epäraamatullista opetusta ja vääriä profetioita! Helluntaiherätyksessä on tänä päivänä yhtä paljon maailmallisuutta ja harhaoppeja kuten muissakin kirkoissa ja yhteisöissä. Emme näe myöskään sitä "Myöhempää/Myöhäisherätystä" (viimeistä herätystä/hengenvuodatusta), jota julistettiin vaan pikemminkin "Latter Apostasyn" eli (viimeisen luopumuksen). Jos nyt ihmiset Azusa-kadulla olivat niin valtavan täyttyneitä Hengellä, kuten monet ymmärtävät, niin heidän kai olisi pitänyt voida vastustaa kaikkia niitä harhaoppeja, joita he sen sijaan halukkaasti ottivat vastaan?? Pyhä Henkihän opettaa ja ohjaa meitä sekä johdattaa meitä KOKO totuudessa Raamatun mukaan.

Ei-toivottua ekumeniaa

Kun Los Angelesissa vuonna 2006 juhlittiin Azusa-herätyksen 100-vuotispäivää, tuotiin julki myös yksi suurista vaaroista, joita on tämän tyyppisissä "karismaattisissa" herätyksissä ja se on ei-toivottu ekumenia ei-sallittujen rajojen yli. Väärä karismaattisuus on näyttäytynyt erinomaisena alustana juuri sellaiselle

ekumenialle. Jack-Tommy Ardenfors sanoi eräissä haastattelussa Dagen-lehdessä 11.5.2007 kosken seurakuntaa Los Angelesissa:

"Tuolla edessä estradilla oli minun läheisiä ystäviäni vakiintuneessa helluntaiherätyksessä, mutta myös heitä, jotka ovat vähän sivustassa, he, joita näen **God Channelilla** (tv-kanava) ja joskus heidän voidaan joskus sanoa olevan hiukan villejä".

Tämän kokemuksen jälkeen Jack-Tommy jätti sen kritiikin taakseen, jota hän aiemmin oli lausunut oikein sekä Uskonliikkeestä että Livets Ordista, ja tästä hetkestä alkoi hänen yhteistyönsä näiden kanssa. Karismaattiset kokemukset ja ilmaukset tulevat siis joksikin sellaiseksi, joka yhdistää niin voimakkaasti, että tuhoiset harhaopit laitetaan syrjään. Kun kokemukset asetetaan Jumalalle ja Hänen Sanalleen annetun kuuliaisuuden edelle, ei se ole mitään, mitä Jumala tukisi. Tämä Azusan hedelmä on ehkä se, joka tekee minusta kaikkein eniten epäilevän sen suhteen, onko tällä herätyksellä ollenkaan tekemistä Jumalan kanssa - herätyksen, jota mm. paavi rukoili tulevaksi! Me näemme nyt, että kypsä hedelmä on luopumuksen ekumenia, joka luultavasti eniten edistää Antikristuksen esiintuloa. Keidasliike julkaisi jokin aika sitten alla olevan sitaatin Östanbäckin luostarin johtajalta kotisivullaan. Ehkä se paljastaa, mitkä voimat olivat liikkeessä edistämään tätä kehitystä ja ekumeniaa, joita tällä tarkoitan:

"Fantastinen käännekohta, sisältäen kääntymyksen ykseyden matkan kohteeseen, jota nyt Peter Halldorf ja Ulf Ekman signaloivat aivan ennen odottamattomine uusine asetelmineen, vahvistaa minulle sen, että Pyhä Henki, jota Ulf Ekmanin mukaan **paavi** Leo XIII rukoili tulevaksi alas 1900-luvulle, nyt tultuaan on todellakin saanut otteen kristikunnasta."

Mille/kenelle kuulut?

Meidän täytyy myös vetää eräs toinen tärkeä opetus Azusasta lukiessamme ja se on, ettei kristittyinä voi asettaa kuuluvaisuuttaan millekään muulle kuin evankeliumille, ja siten Jeesukselle/Jumalalle itselleen. Meidän täytyy olla vapaita"! On oikeastaan väärin sanoa, että olen helluntaiystävä, baptisti, metodisti, jne. Ja vielä pahempaa on kai sanoa, että olen luterilainen, wesleylainen, jne., jossa asetetaan ihmisen nimi kokonaisen liikkeen päälle ja kuin lipuksi oman elämän ylle. Meistä ei saa tulla "kysymys-kristittyjä" tai epäjumalanpalvelijoita. Meidät tulee ympäröidä **koko**evankeliumin sanomalla, ja

sen tulee silloin olla Raamattuun ankkuroitunutta 100-prosenttisesti. Joten uskon, että meidän kristittyjen tulee vapauttaa itsemme tällaisesta "kuulumis-kristillisyydestä". Näyttää siltä koko ajan, että se ei kestä. Jos tarkastelee liikkeitä, niin aina on ruumiita vaatekomeroissa. Emme voi myöskään antautua minkäänlaiselle "herätys-romantiikalle", jossa haikailemme menneitä suuria päiviä. Meidän tulee elää nykyhetkessä Jumalan johdatuksessa TÄNÄ PÄIVÄNÄ. Uskomme, kuulumisemme ja ylpeytemme tulee olla Jeesus-kalliolla. Jeesukselle kuuluminen ei koskaan voi olla väärin. Hän pitää kiinni kriittisestä tarkastelusta - niin tekee myös Raamattu!

Millä perustalla on pelastuksesi?

Minä olen ymmärtänyt, että on monia, joiden usko perustuu ja jotka ovat riippuvaisia hengellisistä kokemuksista. Tämä on tavallista sellaisissa yhteisöissä, joita leimaa mm. perintö Azusa-kadulta. Jos usko perustuu kokemuksille ja tunteille, niin usko tulee horjumaan ennemmin tai myöhemmin; pelastusvarmuus tulee horjumaan edestakaisin. Ainoastaan silloin varmuus omasta pelastumisesta tulee olemaan voimakas, kun kokouksissa on hyvä "veto". Silloin oma usko antaa autuutta ainoastaan, kun tunteet turpoavat "mahtavista" asioista, jotka ympärillä tapahtuvat. Sellainen usko tuskin on pelastavaa eikä se anna mitään tervettä rauhaa eikä tervettä Jumalan lapseutta. Se antaa usein Jumalan ja tuomion pelkäämisen.

Jos usko sen sijaan on perustettu Jumalan lupauksiin pelastuksesta, joka on luettavissa Raamatussa ([evangelium](#)), silloin perusta on luja ja aivan riippumaton siitä, miten asiat ovat ympärillä, kokonaan riippumaton kokemuksista ja tunteista. Jumalan lupaukset eivät vaihtele päivästä päivään, ne pysyvät lujina, vaikka koko maailma on totaalisisessä kaaoksessa. Jumalan lupauksiin ankkuroitunut usko antaa varman pelastuksen ja siten kestävän ja vahvan pelastusvarmuuden. Se lahjoittaa sisäisen rauhan, harmonian uskonlevon ja lapseuden Jumalassa. Se antaa terveen jumalanpelon, joka lahjoittaa uskolle voimaa!

Kielilläpuhuminen ehdottomana merkinä henkikasteesta??

Lopuksi joitakin sanoja siitä ideasta, joka on ollut keskeinen ja polttava koko helluntaiherätyksessä nimittäin, että henkikaste ja kielilläpuhuminen kuuluvat intiimisti yhteen, että kielilläpuhuminen on pakollinen merkki siitä, että joku on saanut henkikasteen. Minä en voi nähdä Raamatusta, että asia ehdottomasti olisi niin. Apostoli Paavalihan kirjoitti muun muassa tämän: "Eiväthän kaikki puhu kielillä?" (1 Kor12:30). Sitä paitsi on olemassa monia kristittyjä, jotka oman

elämänsä kokemuksella voivat todistaa, etteivät henkikaste ja kielilläpuhuminen välttämättä kuulu yhteen. Eräs sellainen on Frank Mangs, joka sai kielilläpuhuminen lahjana vasta joku vuosi sen jälkeen, kun hän koki henkikasteensa. (Jos nyt ihmettelet, niin minä itse sain molemmat nämä lahjat Jumalalta samassa tilanteessa.) Haluaisin sanoa, että tärkein merkki siitä, että kristitty on täyttynyt Pyhällä Hengellä, on, että silloin saa aivan erityisen voiman tulla Jeesuksen todistajaksi, minkä Jeesus myös lupasi:

Apt. 1:8: "vaan, kun Pyhä Henki tulee teihin, niin te saatte voiman, ja te tulette olemaan minun todistajani sekä Jerusalemissa että koko Juudeassa ja Samariassa ja aina maan ääriin saakka."

Me näemme myös Raamatusta, että Pyhää Henkeä kutsutaan "Totuuden Hengeksi" ja että Hän tulee opettamaan ja johdattamaan meitä koko totuuteen. Hän sitä paitsi vakuuttaa meidät syntisyydestämme. Se merkitsee käytännössä sitä, että hengellä kastettu kristitty yhä enemmän ottaa vastaan ja rakastaa Totuutta sekä yhä enemmän jättää synnin taakseen Jumalan antamassa pyhitysprosessissa. Näemme myös, että todellinen kristitty saa lapseuden hengen Pyhän Hengen kautta, mikä saa aikaan sen, että hän voi elää todellisena Jumalan lapsena, **irti** vaatimuksista, lainalaisuudesta, metodeista, suorituksista, kopeudesta ja "aikuisen elämästä" Tiedon puun mukaan. Nämä asiat, joita olen ottanut esille tässä, täytyy nähdä ehdottomasti varmimpina merkkeinä siitä, että kristitty on kastettu/täyttynyt Pyhällä Hengellä.

Tässä on myös tärkeää tuntea se, että kielilläpuhumista esiintyy myös hinduismissa ja okkultistisissa liikkeissä. Kielilläpuhumista esiintyy myös katolisten karismaatikkojen joukossa, jotka sanovat olevansa henkikastettuja ja sen kautta ovat saaneet uuden rakkauden Mariaan(!). Aivan selvästi kielilläpuhuminen voi olla myös epäaitoa ja harhahenkien tuotosta. Se, että pidetään kielilläpuhumista ehdottomana merkinä henkikasteesta, voi olla hyvin harhaanjohtavaa. Mutta tuon me näemme standardina suuressa osassa kristikuntaa tänä päivänä! Ja silloinhan tästä tulee perusta sille väärälle ekumenialle, jota nyt rakennetaan ihmisten ja yhteisöjen voimin, joka ei ole ymmärtänyt, ottanut vastaan eikä alistanut itseään Raamatun todelliselle, yksinkertaiselle ja vapaalle evankeliumille. Tämän näen yhtenä suurimmista vaaroista aikamme kristikunnassa ja se on ehkä pääsyy

siihen, miksi olen julkaissut tämän tekstin.

Sinä, joka olet lukenut nettisivustoa Bibelfokus jo aiemmin, olet kyllä nähnyt, että arvostan evankelista Frank Mangsia paljon. Mangs on aivan kirkkaasti se ruotsalaisista evankelistoista, joka on voittanut eniten ihmisiä iankaikkisuuteen, ja syy siihen on kyllä ennen kaikkea se, että hän oli erittäin murtunut hahmo, jossa Jumalan voima saattoi olla suurta. Siksi on mielenkiintoista lukea, mitä Mangs on kirjoittanut henkikasteesta, kielillä puhumisesta ja helluntaiherätyksestä. Mangs ei kieltänyt henkikastetta eikä kielillä puhumista (jotka hän itsekin oli saanut vastaanottaa), mutta hän oli valveilla joidenkin niiden ongelmien suhteen, joita Azusa-kadun tapahtuma aiheutti ja hän kuvaa tätä mielenkiintoisella tavalla joissakin kirjoissaan.

Älä nyt kiireessä hylkää, mitä olen tässä suurella vaivalla kirjoittanut, vaan harkitse tosiasioita ja suhteuta ne siihen, mitä Raamattu antaa todistukseksi. Ota **sitten** kantaa. Minä nimittäin uskon, että tässä on tärkeitä silmiä avaavia asioita meidän ajallemme.

Johdattakoon, siunatkoon ja suojelkoon Herra Sinua!

/Lennart

Suomennos 13.11. 2017 Sylvi Hänninen

---

7. Lähdemateriaali

- *Huru Pingstelden föll i Los Angeles* - kirjoittanut Frank Bartleman (En tiedä suomenkielistä kirjan nimeä, käänsin = Kuinka Helluntaituli lankesi Los Angelesin päälle; suom. huom.)

Tämä kirja on erityisen mielenkiintoinen, koska Bartleman oli yksi päähenkilöistä Azusa-kadulla. Se on tunnettu kirja kristillisissä piireissä. Kirja oli aiemmin ruotsinnettu nettisivulla bibeltemplet.net, joka on hyvin harhaanjohtava nettisivu ja jota en ylipäättäen suosittelen. Nyt kirjoja löytyy ruotsiksi Internetissä arkistojen talletetuilta sivuilta bibeltemplet.net. SEURAAVIA KAHTA OSIOTA EI OLE SUOMENNETTU!

[Lue osa 1 ruotsiksi](#)

[Lue osa 2 ruotsiksi](#)

- *The early years of the tongues movement* – (Kielillä puhumisen varhaiset vuodet) kirjoittanut George Henry Lang (tunnustettu englantilainen Raamatun opettaja 1874-1958)
- *Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements* – valittuja artikkeleita.
- *Counterfeit revival* - kirjoittanut Hank Hanegraaff, etenkin luku11: *Endtime Resoration of Tongues*.
- *They told me their stories* - kirjoittanut Edward Morris ja Cindy McCowan
<http://azusastories.com/>
- *Pingstväckelsen del 1 - dess uppkomst och första utvecklingskede* - kirjoittanut Arthur Sundstedt
- Johannes Uppenbarelse. (Johanneksen ilmestyminen) Lyhyitä katsantoja Raamatun viimeisessä kirjassa herätyksestä, luottamuksesta ja varoittamisesta – kirjoittanut Nils Hylander
- Utdrag ur serien *God's generals* –(Poimintoja sarjasta Jumalan kenraalit) kirjoittanut Roberts Liardon nettisivulla:
<http://www.apostasyalert.org/generals.htm>
- Helluntaiherätyksestä Wikipediassa: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Pingstväckelsen>
- William Seymourista Wikipediassa:
https://sv.wikipedia.org/wiki/William_J._Seymour
- Charles Parhamista Wikipediassa:
https://sv.wikipedia.org/wiki/Charles_Fox_Parham
- Video *Herätys Azusa-kadulla*: <https://youtu.be/lp-rjyDVRGU>
- y.m.